

**UCHWAŁA NR LXX/512/2024
RADY GMINY JEŻEWO**

z dnia 1 lutego 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r., poz. 40, 572, 1463 i 1688) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 i 1429) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Jeżewo.

Przewodniczący Rady Gminy

Sławomir Stefan

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2024-2026

Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków. Jest ona pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym kształtuje się osobowość dziecka. Rodzina oddziałuje na dziecko przekazując mu system wartości oraz tradycje. Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspokaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka naturalna rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Naturalna rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka a jej prawidłowe funkcjonowanie daje podstawy prawidłowego rozwoju. Rodzina kształtuje osobowość, postawę społeczną, wartości, przygotowuje do przypisanych w dorosłym życiu ról, przekazuje wzory zachowań i zasad współżycia społecznego. Wydaje się, że m. in. z tego powodu wartość rodziny jest wartością bezcenną. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem ukształtowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji do pracy nad sobą i na rzecz innych, empatii, jak również stanie się nadzieją na zbudowanie kolejnej, prawidłowo funkcjonującej komórki społecznej. Dobrej i kompetentnej w procesie wychowania dzieci i młodzieży rodziny, nikt nie jest w stanie zastąpić. Z tego względu polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być skoncentrowane na pomocy rodzinie. To rodzina i jej wsparcie w środowisku lokalnym powinna być priorytetem w pracy wszystkich instytucji i służb zajmujących się tą problematyką.

Dzisiaj można zauważyć zanik rodzin wielopokoleniowych, rozpad lub brak więzi rodzinnych, niewydolność, a także często bezradność wychowawczą rodziców i opiekunów dzieci, narastanie konfliktów wewnątrz rodzinnych, które powodują wzrost negatywnych zjawisk wymagających często zewnętrznych ingerencji. Dziecko powinno być przedmiotem największej troski ze strony dorosłych, którzy ponoszą odpowiedzialność za jego wychowanie i przygotowanie do samodzielnego życia. Długoletnie trwanie w sytuacji kryzysowej, bez możliwości znalezienia odpowiednich rozwiązań i wprowadzenia zmian, skutkować może całkowitym zerwaniem więzi rodzinnych, których konsekwencją będzie dezintegracja rodziny.

Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą strukturą w prawidłowym rozwoju dziecka, należy zadbać o to, aby ją wzmocnić otaczając specjalistyczną opieką. Praca na rzecz rodziny ma przyczynić się do jej rekonstrukcji i normalizacji życia rodzinnego. Wszelkie działania podejmowane dla dobra dziecka i jego rodziny powinny być spójne i zgodne z potrzebami tych osób. Powinny być prowadzone za ich zgodą i przy aktywnym współdziałaniu, z uwzględnieniem zasady pomocniczości. Zinstytucjonalizowane struktury pomocowe powinny stworzyć odpowiednie dla tego celu warunki z poszanowaniem podmiotowości rodzin objętych takim wsparciem.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to nowatorskie rozwiązanie systemowe, które w polskim systemie prawnym oraz polityce społecznej nadaje rodzinie bardzo wysoką rangę i prestiż. To rodzina i jej wsparcie w środowisku lokalnym powinno być priorytetowe w działaniach służb i instytucji. Jednym z rozwiązań wynikających bezpośrednio z ustawy jest możliwość wprowadzenia do pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej asystenta rodziny. Jego rola polega na kompleksowym wspieraniu rodziny, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do wiary we własne siły, możliwości i sprawczość. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny, czemu służy indywidualne podejście do występujących w rodzinie problemów. Asystent towarzyszy rodzinie w poszukiwaniu optymalnych rozwiązań wyjścia

z trudnej sytuacji życiowej, wykorzystując jej mocne strony, zasoby oraz lokalną społeczność, jak również zasoby instytucjonalne gminy.

W świetle założeń ustawy o wspieraniu rodziny, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być świadczona przez specjalistów w ramach zintegrowanego systemu. Ważne, by działania i decyzje względem rodziny podejmowane były przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, szczególnie ośrodka pomocy społecznej, sądu, policji, placówek oświatowych.

W związku z powyższym zostaje wprowadzony trzyletni Program Wspierania Rodziny dla Gminy Jeżewo na lata 2024-2026, którego założeniem będzie stworzenie wielu działań profilaktycznych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych obniżeniem standardu życia, ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje zaplecza instytucjonalnego. Program ma na celu wzmocnienie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu i będzie realizowany głównie w trzech obszarach: podejmowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny, zapewnienia rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego, a także integracji działań podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi.

1. Podstawą działań ujętych w programie są w szczególności regulacje obowiązujących ustaw:

- Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.);
- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997, nr 78, poz.483);
- Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz.U. z 2023, poz. 2151);
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz.U. z 2023 r., poz. 2809 z późn.zm.);
- Ustawę o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 04 listopada 2016 r. (Dz.U. z 2023, poz. 1923) r.

2. Podstawa prawna działań

Artykuł 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących w Gminie Jeżewo w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Diagnoza została dokonana w oparciu o dane będące w posiadaniu Urzędu Gminy Jeżewo i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeżewie.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeżewie.

Dla potrzeb Programu opracowano kartę diagnostyczną, w której zawarto informacje podane w tabeli Nr1.

Tabela nr 1.

Wyszczególnienie	Rok 2023
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	368
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	684
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	31
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	15
Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie Jeżewo 0 - 17 lat	1614

Z informacji posiadanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie wynika, że na dzień 31 grudnia 2023 r., Gmina Jeżewo liczyła 7739 mieszkańców.

Przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin, pokazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2.

Występujący problem	Liczba środowisk
Ubóstwo	100
Bezrobocie	62
Długotrwała lub ciężka choroba	105
Niepełnosprawność	88
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina niepełna	22
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina wielodzietna	11
Alkoholizm/ problem alkoholowy	17
Narkomania	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1
Zdarzenia losowe	1

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach pomocy społecznej, problem bezradności w sprawach opiekuńczych dotyczył 33 rodzin. Inne powody deficytów to m.in. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeżewie wynika, że do końca 2023 roku z terenu Gminy Jeżewo 1 dziecko umieszczone zostało w rodzinie zastępczej, a 8 w domach dziecka.

III. Czas realizacji programu

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2024-2026

IV. Odbiorcy programu

Odbiorcami Programu są:

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
- 2) Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki.
- 3) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

V. Cele główne i szczegółowe

Cel główny programu:

Celem głównym Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Jeżewo w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe to:

- podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny;
- wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie;
- podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi;
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania;
- współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny;
- wzmacnianie roli i funkcji rodziny;
- wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny;
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

VI. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

VII. Realizator programu:

Koordynatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie w partnerstwie z:

- Placówkami oświatowymi z terenu Gminy Jeżewo;
- Urzędem Gminy w Jeżewie;
- Starostwem Powiatowym w Świeciu;
- Policją;
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Świeciu;
- Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Świeciu;
- Gminną Przychodnią w Jeżewie;
- NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego w Laskowicach;
- Powiatowym Urzędem Pracy w Świeciu;
- Kuratorami Sądowymi.

VIII. Zadania w zakresie wspierania rodziny:

Lp.	Nazwa zadania	Partnerzy w realizacji zadania
1.	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie
2.	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego – psycholog, prawnik, terapeuta ds. uzależnień	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie
3.	Finansowanie kosztów pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie
4.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie
5.	Współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie
6.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie
7.	Współfinansowanie pobytu dziecka w regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie
8.	Współfinansowanie pobytu dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie
9.	Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją zadań dla Rady Gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie
10.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżewie, Policja, Zespół Interdyscyplinarny

Dla realizacji zadań zakłada się następujące działania:

Pomoc i wsparcie Asystenta Rodziny. Wsparcie Interdyscyplinarne.

W pracy z rodziną ważna jest profilaktyka. Zakłada się zatem kluczową rolę asystenta rodziny, do którego należy realizacja następujących zadań:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;

- 2) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 6) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 7) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 8) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 9) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 10) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 11) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 12) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 13) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 14) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny,
- 15) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 16) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 17) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno - pomocową, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną;
- 18) wykonywanie innych czynności i obowiązków wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Praca asystenta rodziny będzie również polegała na inicjowaniu i rekomendowaniu zadań zespołowych w skład, których wchodzić będą m.in. asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca asystenta rodziny lub zespołu powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów środowiska rodzinnego, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, prawnego), treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia.

Tam, gdzie jest to możliwe, praca w ramach Programu powinna opierać się o pełną współpracę z rodziną.

Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Pomoc w formie rodzin wspierających

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka. Zadania rodziny wspierającej to m.in. pomoc w opiece nad dziećmi, prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy. Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy.

W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo oraz szkolenie.

IX. Źródła finansowania programu:

1. Środki własne Gminy Jeżewo
2. Dotacje z budżetu państwa,
3. Środki pozabudżetowe.

X. Monitoring i ewaluacja

Prowadzenie ewaluacji i monitoringu realizacji Programu służyć będzie ocenie podejmowanych działań w oparciu o analizę złożonych wskaźników określając stopień realizacji celów programu. Monitoring będzie prowadzony w sposób ciągły. Program będzie monitorowany i ewaluowany na bieżąco w zależności od zmieniającej się sytuacji rodzin w Gminie i pojawiających się potrzeb. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

X. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Gminny program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin i poprawy jakości życia rodzin z Gminy Jeżewo. Rodzinie należy stworzyć warunki do samodzielnego mierzenia się z problemami, z którymi się boryka, tak aby mogła normalnie funkcjonować w społeczeństwie. Wspieranie rodzin zakłada, że przy pomocy osób zewnątrz, rodzina będzie w stanie przezwyciężyć sytuację kryzysową.

Zadania określone w programie będą realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości z uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny przy współpracy instytucji i podejmowaniu skoordynowanych działań na rzecz rodzin z terenu Gminy Jeżewo.

Uzasadnienie

Do zadań własnych gminy, zgodnie z art. 176 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należy opracowanie i realizacja 3-letniego programu wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Jeżewo na lata 2024 - 2026 przewiduje rozwój działań profilaktycznych mających na celu wzmocnienie rodzin z grup ryzyka i ich wspieranie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W związku z powyższym i z uwagi na konieczność wypełnienia obowiązku ustawowego, zasadne jest podjęcie uchwały w przedmiotowej sprawie.

Przewodniczący Rady Gminy

Sławomir Stefan